

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 117. — Izdajatelj: Ivan Podlesnik. Odgovorni urednik: Val. Sitar. — Rokopisi naj se pošljejo, če mogoče, že med tednom.

Izhaja vsako soboto

== dopoldne ==

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Jugoslovanska misel.

O priliki Vrazove „Akademije“ „Maticе Slovenske“ dne 10. decembra lanskega leta se je sešlo v Ljubljani na povabilo predsednika „Maticе Slovenske“ dr. Fr. Ilešiča nekaj zastopnikov jugoslovanskih kulturnih društev, institucij in podjetij na sestanek. Poročalo se je na tem sestanku o dosedanjih poizkusih in o bodočih nalogah skupnega delovanja jugoslovanskih kulturnih organizacij. Poročila so se natisnila sedaj v brošuri „Smotra jugoslovanskih kulturnih društev.“ Ta brošura obsega tedaj pregled delovanja slovenskih, hrvaških in srbskih društev in zavodov za jugoslovansko misel na kulturnem polju. Bolgarska društva niso bila „pozvana“ in se tedaj tudi niso odzvala.

Našo javnost zanima najbolj, kaj so gospodje poročali in sklenili o slovenskih društvih. Na temelju poročila prvega in najboljšega referenta dr. Danila Majarona se je sklenilo, da naj se priobčujejo v slovenskih pravniških glasilih tudi hrvaški, in v hrvaških tudi slovenski članki, in da naj se istotako izmenjavajo predavatelji. Izrazila se je tudi želja, da naj se zblížata slovenska in hrvaška juridična terminologija. V istem smislu se je sklenilo tudi zblížanje slovenskih, hrvaških in srbskih zdravnikov potom strokovnih organov in izrazila se je želja po medicinski fakulteti v Zagrebu ter želja, da bi zagrebška vseučiliška izpričevala bila veljavna tudi za Avstrijo. O pomenu planinstva za kulturni razvoj Slovencev je govoril dr. Tomišek, ki je konštatal, da v zadnjem času v naše gore prihajajo tudi hrvaški planinci, da se pa med glasili še ni moglo dognati jedinstva. O slovenski glasbi je poročal precej površno in pristransko dr. Ravnihar. Iz njegovega poročila se dobi vtis, kakor da bi bilo

pevsko in glasbeno društvo „Ljubljana“ neznatna podružnica „Glasbene Matice“ in da so v „Zvezi slovenskih pevskih društev“ organizovana vsa naša pevška društva. Jakopičevo poročilo o obrazovni umetnosti je bilo klaverno. Ravnatelj Govékar je prečital zgodovino kranjskega deželnega gledališča in priporočal, da naj se na jugoslovanskih odrih predstavlja v vsaki sezoni vsaj po eno bolgarsko, srbsko, hrvaško in slovensko dramatsko delo in da naj bi se podpirali dramatski avtorji iz deželnih in občinskih sredstev. Predsednik „Slov. Matice“ dr. Ilešič je predaval o stikih in intimnih odnošajih med našo in hrvaško „Matico“. Ravnatelj Schreiner je poročal o „Slov. Šolski Matici“ in o njenih publikacijah, za katere se pa, kakor je tožil, inteligenca borno malo zanimala.

Ker se „pozivu“ na sestanek ni odzvala nobena knjigarna, je o knjigotrštvu in založništvu poročal g. Dragotin Hribar. Med listi, ki se zanimajo za jugoslovansko misel, je menda dr. Ilešiču znan samo „Slovan“, zato je pa še ta edini povabljeni list zastopal g. Dragotin Hribar. Najslabše so bila pa zastopana naša izobraževalna društva, ki imajo namen, nositi izobrazbo med narod potom predstav, predavanj in knjižnic. Milost pozvanja je doletela samo „Akademijo“ v Ljubljani in njenemu poročevalcu dr. Moletu se ni zljubilo omeniti, da je podobnih društev na Slovenskem sto, ki pa niso bila pozvana, ker so...

Tako se je nasulo na tem sestanku „Brači Hrvatskoga Zmaja“ in zastopnikom drugih društev v oči nekaj peska. Ni se pa podala in se ni hotela podati o naših kulturnih razmerah jasna slika, ker je sklicateljem bolj brenčala po glavi slovenska „napredna“, kakor jugoslovanska misel.

In to obžalujemo!

Disciplina!

Pri zadnjih deželnozbornih volitvah v Ljubljani je bilo ginljivo opazovati, kako so liberalci porabili vsa sredstva, ki so jim bila na razpolago, da so spravili — Adolfa Ribnikarja — skozi. „Narod“ in „Jutro“, Tavčar in Triller, shodil in plakati! Povsod je odmevala ena sama pesem — disciplina! Nobena tajnost ni, da dve tretjini liberalcev in ž njimi voditelji liberalne stranke niso bili zadovoljni z osebo kandidata. Ampak razmere v stranki so take, da so morali vsi skupaj — z ozirom na disciplino — požreti to grenko pilulo.

Poglejmo si nekoliko bližje to toliko hvalisano disciplino v liberalni stranki!

Takrat, ko je zaviadala v deželnem zboru Slovenska ljudska stranka, je bil pričetek konca liberalne stranke. Možje, ki so nekdanj visoko dvigali prapor liberalne stranke, možje, ki so kumovali tisti znani liberalno-nemški pogodbi, možje, kakor dr. Ferjančič, notar Plantan in drugi, so stopili v ozadje. Niti za kulisami odra, na katerem se odigrava tragikomedija liberalne stranke, jih ni več. Nezačuden s stranko in sami s seboj so šli počivat. Hribar je vstrajal še nekaj časa, potem pa so ga politično ubili novi ljudje, novi igralci na tem odru. Ostala sta samo še dva: dr. Tavčar in dr. Triller, za režiserja. Pa tudi njuna oblast je bila kmalu omejena. Dobila sta kot nadzornika iz vseh onih, ki so začeli igrati na tem odru, čisto novo komedijo. Poglejmo, kako!

Prvo dejanje: 20. september v Ljubljani, ustanovitev Agro-Merkurja in Zveze slov. zadrug.

Drugo dejanje: „Jutro“ in odhod nekaterih „staro-mladih“ za kulise, n. pr. dr. Oražen in dr. Ravnihar.

Tretje dejanje: Prepiri in tožbe. Pred sodiščem: dr. Tavčar in dr. Triller tožita Ribnikarja.

PODLISTEK.

Mesto Kranj.

(Govor, katerega je imel A. Koblar v „Ljudskem Domu“ dne 18. maja 1911 ob stoletnici požara v Kranju.)

Krasno, nekdanj za brambo in še danes za trgovino ugodno lego ima mesto Kranj.

Starodavni Kranj! Prazgodovinske izkopine iz hallstattske dobe, ki so se dobile ob Mayrjevi pristavi, od pokopališča do sirotišnice, dokazujejo, da je bil ta kraj obljuden že pred tisoči let. Rimskih najdb pogrešamo. Pač pa kažejo znamenite izkopine iz starega pokopališča v Lajhu (zu den Leichen), katere je izkopal in hrani g. T. Pavšlar, ki so iz šestega stoletja, da je bil Kranj za časa langobardskega gospodarstva, oziroma za časa preselitve Slovencev v ta kraj, važna in bogata naselbina. Na tem krnu, med Savo in Kokro, je bilo prvo središče kranjske. Tu se je v davnih časih sezidal utrjeni grad, sem je že l. 973. vodila s Šorskega polja takozvana kranjska cesta.

Cesar Karol Veliki je tistim Slovincem, ki so l. 788. z Bavarci vied prišli pod njegovo oblast, pustil domače kneze in vojvode: Pribislave in Stojmire. Ko je bil udušen upor posavskega Ljuddevita, so prišli Nemci v deželo, a to le mejni grofi in grofi. Dali so mestu po utrjenem gradu ime Krainburg, a ljudstvo je ostalo slovensko do

17. veka. Tačas so začeli šele prihajati v mesto nemški rokodelci. Mejni grofi (Popon 973, Valtilon 989, Uldarik 1011, Eberhald 1040 in drugi) so baje tu imeli svoj sedež.

Gospodarji Kranja so potem postali grofi Sponheimski in vojvode koroški. Ko so si delili posestvo, je Friderik dobil grofijo Ortenburško na Koroškem. Ortenburžanom je pripadel Kranj z mnogimi drugimi posestvi na Gorenjskem. Dobile so grofijo od nemškega cesarja in niso bili podložni vojvodam koroškim. Bolj po imenu (denar so pač kovali za deželo) so bili od l. 1077. oglejski patrijarhi tudi deželni knezi na Kranjskem, a v resnici se za svetno vladno niso dosti brigali; vsa kranjska jim je bila itak podložna v cerkvenem oziru. Ortenburžani so bili tedaj pravi gospodje Kranja, odvisni le od nemških cesarjev. Imeli so pravico: imenovati plemiče in nižje Pfalzgrofe, kakršni je bival tudi v Kranju v dvornem gradu (Hofburg, Pfalz). Ta je kot namestnik Ortenburžanov, oz. kraljev, imel sodstvo, civilno pravno in krvno sodstvo. Na mestu take stare sodnije stoji sedanje župnišče, kakor pravi listina. Za Ortenburžani (ko so izumrli) so dobili Kranj po pogodbi iz l. 1377. Celjski grofje, ki so bili „gewaltig in Krainburg“ l. 1404. Ko so izumrli Celjani l. 1456., so dobili vsa njih posestva avstrijski vojvode.

V Kranju so se radi zbirali vitezi ter imeli tu svoje turnirje ali viteške igre. L. 1311. je v turnirju v Kranju Dipold s Kamnika umoril Baltazarja z Landšpessa od Mirne na Dolenskem, zadnjega tega rodu.

Radi so zahajali v Kranj visoki gostje. Leta 1226. je tu bival koroški vojvoda Ulrik, l. 1357. je bil tu cesar Friderik IV., l. 1660. cesar Leopold, ko so se mu meščani slovesno poklonili, 25. avg. 1728. cesar Karol VI. Poklonstvo je tačas govoril sodnik župan Nikolaj Adelman. Cesar je prenočil v hiši barona Ecka, kjer je zdaj škofija.

Prestalo je mesto v teku stoletij mnogo bojnih pohodov, katerih Kranjci niso bili veseli. Ko je umrl češki kralj Rudolf, sin cesarja Albrehta, so izvolili Čehi 3. julija 1307. namesto njegovega brata Friderika Habsburškega za kralja koroškega vojvodo Henrika. Zaradi tega se je maščeval cesar Albreht nad koroškim vojvodo s tem, da je napadel njegove dežele. Na kranjsko sta prišla z vojsko goriški grof Henrik in ortenburški grof Majnard I., podjarmila deželo in v zástavo obdržala med drugim tudi Kranj. Šele l. 1315. je odkupil koroški vojvoda in b'vši češki kralj mesto Kranj od Majnarda Ortenburškega vsled privoljenja cesarja Friderika.

Dalje prih.

Četrto dejanje s polomi: Glavna posojilnica, Agro-Merkur in občinski svet v Ljubljani. Ivan Hribar gre, da se ne vrne nikdar več. Pred njim se umakne dr. Žerjav.

Peto dejanje: Sprava nad gospodarskimi in človeškimi trupli: dr. Tavčar in dr. Triller objameta v ljubezni najprvo dr. Ravniharja, potem Adolfa Ribnikarja.

Odmor. Liberalno občinstvo se čudi. Nekateri so nezadovoljni s predstavo in dajejo glasno duška svoji jezi. Drugi se čudijo in ne vedo, da so potegnjeni. Študent pa ima vse za velik „hec“ in aplavdira. Med občinstvom zavladava anarhija. Eni godrnjajo, drugi se smejejo; ti vpijejo, drugi ploskajo . . . mnogo jih pa molče opazuje ta cirkus. Kaj bo sedaj?

Šesto dejanje. Velika soba. V sredi miza in sedeži. Stoli prazni. Odzadej šest železnih blagajn. Odrpte in prazne. Iz sobe se vidi v hlev toliko, da občinstvo lahko opazi prazna korita . . .

Čez nekaj časa stopita na oder dr. Tavčar in dr. Triller roko v roki. Med občinstvom napeta pozornost. Dr. Tavčar odpre usta.

— Gospóda moja, disciplina!

Ne more več. Dr. Triller mu pomaga.

— Gospóda, sveta naša načela, zavednost v naših vrstah, neomadeževana naša zastava, veliki naši cilji . . . deželni finančni minister, črni zmaji, kapucinske halje, blede obraz nun, debeli farški trebuh! . . . Gospóda moja, oseba našega glavnega junaka: „hm, hm, ni vsem simpatična, ampak . . .“

Izza kulis stopi Adolf Ribnikar.

Disciplina!

Nepopisen vihar nastane po teh besedah. Liberalni trgovci, katerim so polomi liberalnih gospodarskih naprav spravili kredit na nič, se začno ganljivo objemati. Uradništvo, ki je preklinjalo do tega dne dogodke 20. septembra, vpije: Slava! Kmečki magnati, ki še ne vedo, kaj bo z „Glavno“ in njihovimi deleži, so začeli preklinjati klerikalce. Dame v ložah pa so ginljivo pozdravljale z belimi robci igralce na odru. Študent pa je imel zopet „hec“. Nekateri so splezali na oder in nosili Ribnikarja semintja.

Disciplina je zmagala!

Drugi dan so imeli nekateri „mačka“. Pravili so, da so prepozno spoznali, kakšna neumna komedija je bila to. Poročevalca „Naroda“ in „Jutra“ pa sta pisala, da je igra dosegla popoln uspeh. Vsi prostori so bili razprodani in občinstvo do skrajnosti navdušeno. Priporočalo se je tudi, da naj se vprizori ta predstava po vseh podeželskih odrih, zlasti po malomestnih čitalnicah.

V Kamniku so poizkusili že en teden prej. Tam je igra propadla. V Kranju se sedaj pripravljajo za predstavo igre: „Liberalci in hranilnice.“ Režijo imata v rokah Ciril Pirc in Janko Sajovic, poročilo pa bo pisal profesor Pirnat. Glavne vloge so dobro zasedene z Majdiči.

Kmečka zveza za kranjski okraj.

V ponedeljek je imela „Kmečka zveza“ svoje mesečno zborovanje. Navzlic majhni agitaciji se je zbralo okrog 150 mož v dvorani ljudskega doma, ki so pazno sledili poročilom govornikov. Shod je otvoril predsednik zveze, Brodar, in dal besedo dež. poslancu Zabretu. G. poslanec je govoril o letošnji suši in draginji ter izvajal iz danih dejstev, da nima kmet navzlic temu, da so se cene nekaterim pridelkom povzdignile, prav nobene koristi od tega. Prvič je letos komaj tretjino ali še manj pridelal, kakor druga leta, drugič pa mora posle in vse, kar potrebuje za hišo, zelo drago plačati, n. pr. petrolej, sladkor, železo i. t. d. Zato delajo tisti, ki vpijejo, da je kmet kriv draginje, vedno krivico našemu kmečkemu ljudstvu. Liberalci in soc. demokratje so najhujši nasprotniki kmeta. Oni hočejo, da se odpro meje, da se uvažuje argentinsko meso, ne pomislijo pa, da s takimi zahtevami, ako bi se uresničile, izpodkopljejo tla našim kmečkim domovom in poženo še tisto malo ljudi, kar jih imamo — v Ameriko. Čudno je to, da ti ljudje nočejo spoznati, da so karteli in razni prekupovalci glavni vzrok draginje. Boj proti tem pijavkam je pravi boj proti draginji, vse drugo pa je le pesek v oči zaslepljenim volilcem liberalcev in soc. demokratov. Takrat, ko je naše ljudstvo molilo in hodilo v procesijah prosit Boga

za dež in dobro letino, sobili samo liberalci in soc. demokratje tisti, ki so se norčevali iz molitve in prošenj do Boga. Govornik je koncem svojih izvajanj opozoril navzoče na akcijo deželnega odbora glede reje mlade govedine in podal nekaj praktičnih nasvetov za rejo bičkov, na katere zlasti mora naša dežela polagati veliko važnost, ako hoče povzdigniti domačo živinorejo. Odobravanje koncem govora je pričalo, da so bili zborovalci z izvajanjem zadovoljni.

Za njim je govoril Iv. Podlesnik najprvo o občinskih volitvah, ki se vrše sedaj po naši deželi. Opozoril je na delo nasprotnika in priporočal, da naj padejo pri volitvah vsi malenkostni oziri na to ali ono stran. Volilci naj se zavedajo, da se gre tu za stranko, ki je vedno pokazala, da hoče in zna delati, pri tem ko razni polomi pri liberalnih gospodarskih napravah kažejo samo, da so liberalci nesposobni za resno gospodarsko delo. Ker pa delo v naših občinah vedno bolj narašča, bi bilo želeli, da bi se večkrat sešli župani in občinski možje iz okraja in se porazgovorili o občinskih poslih. Taki sestanki bi bili brezdvomno zelo koristni. Izmenjavale bi se misli in napravili načrti za skupno postopanje v važnih vprašanjih. Nato je opozarjal govornik na gospodarske razmere v Nemčiji, kjer je za kmeta in delavca veliko bolje preskrbljeno kot v naši državi. Vlada v Nemčiji je zgodaj spoznala važnost kmečkega stanu, zato pa je tudi storila vse, da se povzdigne produktivnost zemlje in da se kmečki naraščaj ohrani doma. Danes se že kažejo uspehi tega dela. Nemčija je danes, ko ima 67 milijonov prebivalcev, bolj preskrbljena z žitom in mesom, kot je bila pred tridesetimi leti, ko je imela le 47 milijonov prebivalcev. Nemčija uvažuje samo 13% žita in 4% mesa, vse drugo pridelava doma. Glede politike na Dunaju pravi govornik, da smemo z mirno vestjo zaupati našim poslancem, ki se vedno zavedajo, da je ogromna večina njihovih volilcev kmečkega stanu, zato ne smejo pripustiti ničesar, kar bi škodovalo kmečkemu ljudstvu. Tudi doma, v deželnem zboru, ki se bo sešel prihodnji mesec, čaka naše zastopnike mnogo dela. Olajšano jim bo to delo s tem, ako se bo ljudstvo še bolj oklenilo naših gospodarskih, političnih in verskih organizacij. V Kranju imamo sedaj lastno tiskarno in list „Gorenjec“. Dolžnost vsacega zavednega Gorenjca je, da oboje podpira.

G. dekan Koblar je poročal, da namerava deželni odbor sklicati v Kranj sestanek županov in občinskih odbornikov, kjer se jim bo pojasnilo marsikaj zanimivega glede poslovanja in uprave občin. Zborovalci so se zedinili, da naj se vrši sestanek začetkom prihodnjega meseca.

G. kaplan Sitar je poročal, da je pisal drž. poslanec Jarc, da je stvar glede podpore po suši prizadetim, v tiru. Gre pa počasi naprej, ker so razmere na Dunaju nejasne in ker je pri vsaki taki stvari preveč uradniškega „šimelna“.

Nato je predsednik zaključil lepo uspeli shod.

Državni zbor.

Novi možje. Preteklo soboto je cesar sprejel v poslovilni avdijenci stare ministre in takoj nato zaprsegel nove. Eni so šli, drugi prišli, vse drugo je pa ostalo pri starem. Novi ministri so vzeti iz krogov visokega uradništva. O njih pravijo, da so v svojih strokah zelo umni možje. — Nekaj neprijetnega se je zgodilo takoj ob pričetku vladanja grofa Stürgkha. Kakor znano, je ostal iz prejšnjega ministrstva v njegovem kabinetu justični minister dr. Hohenburger. O njem so raznesli prejšnji teden listi vest, da je ostal v novem ministrstvu le pod pogoji, katere je narekovala nemška narodna zveza, iz katere je Hohenburger izšel. Ti pogoji so pa za Slovane taki udarci, da ne vemo, kako se bo moglo vse to prenesti, ako se vesti časopisov potrdijo. — Prva seja se je vršila v ponedeljek. Prišli so vsi ministri, razven poljedelskega, ki še ni imenovan, ker se o Čehu Brafu govori, da noče sprejeti ministrstva. Zbornica je z napeto pozornostjo pričakovala, kaj bo povedal novi ministrski predsednik. Grof Stürgkh je v svojem programatičnem govoru povdarjal potrebo po rednem delu, ker to zahteva ljudstvo. Italijanska univerza, vodne ceste za Poljake, objektivnost uprave, narodnostni mir na Češkem, preosnova uprave, preosnova železnice, boj proti draginji, to vse čaka parlament. Dalje je povdarjal potrebo, da se v

parlamentu uredi razmere, ker parlament ni záse tukaj, ampak za državo in ljudstvo. Med govorom so kričali češki radikalci nad ministrskim predsednikom, češ, naj govori raje dr. Hohenburger, od katerega je ministrstvo odvisno. Grof Stürgkh pa je podal zatrdilo, da ni napravil z justičnim ministrom nobene pogodbe. Ob tej izjavi so češki radikalci utihnili. Glede povišanja plač uradnikom je dejal, da bi se najbolje uredile uradniške razmere po načelu: manj delavnih moči, ampak boljše porabljene in boljše plačane. Glede draginje je omenjal, da morajo pri rešitvi tega važnega vprašanja sodelovati tudi občine. Nekatere poizkušajo že s tem, da stopajo v svrhu nabave žvil v direktno zvezo s producenti. Konečno je pozval še vse stranke zbornice k složnemu delu. — Kaj bo sedaj? O tem danes še ne more nihče ničesar gotovega reči. Poljaki niso s posebnim veseljem pozdravili grofa Stürgkha na sedežu ministrskega predsednika. Nemško-nacionalna zveza je ostala hladna, Čehi pa se zadržijo ravnodušno. Nemški krščanski socialci pa pravijo, da bodo še naprej zasledovali politiko proste roke. — Jugoslovani. Slovensko-hrvaški klub je imel sejo, v kateri je naročil načelniku drju. Šušteršiču, da naj v eni prihodnjih sej pri proračunski razpravi označi stališče Jugoslovanov do nove vlade. Jako umestno o tem piše „Slovenec“, ko pravi: „Že baron Gautsch je dne 27. oktobra naglašal v svojem govoru, da so vsi avstrijski narodi poklicani sodelovati pri upravi države. In naštel je izrecno Poljake, nemško-narodno zvezo in Čeha. Dobro, toda avstrijski državnik ne sme imeti pred očmi le treh velikih narodov, ki so danes vsak záse že dovolj močni, da si pribore primerno mesto pri upravi države. Pravi avstrijski sistem ne sme izigravati narodov proti narodom ali celo z njimi kovati kompromisov na škodo manjših narodov, ki imajo razmerno iste pravice, ako izvršujejo vse svoje dolžnosti do države in vladarja. Bil je ravno baron Gautsch, ki je pred leti — seveda le v zasebnem pogovoru — naglašal veliki pomen Jugoslovanov za državo, osobito za Avstrijo. Jugoslovani so bili vedno močna straža države na jugu. Moremo si misliti Avstrijo kot velesilo tudi brez te ali one severne kronovine, nikdar pa ne brez jugoslovanske straže ob Adriji. Brez Adrije je država — recimo — hiša brez vrat na javno cesto. To naj bi si zapisal vsak avstrijski državnik v svoj dnevnik. Toda v slovensko-hrvaškem klubu niso jokavi in solzavi krošnjariji, ki se komu vsiljujejo in ponujajo. Ako vlada zna brati znamenja časa, ako prav presoja dogodke na svetovnem odru, potem mora vedeti, kaj je naša dolžnost, ker Avstrija se ne konča pri Lipnici na Štajerskem, marveč sega že v osrčje slovanskega Balkana. In če Avstrija tudi v bodoče ostane mačeha Slovincem in Hrvatom, potem naj se več ne ponaša s svojim zgodovinskim poklicem na jugu in na vzhodu.“

Poslanec Jarc je vložil v zbornici predlog, naj se poleg štetja živine vsakih deset let šteje živina v krajših dobah, vsaki dve ali tri leta, ali morda vsako leto. Nasprotniki kmeta vpijejo, da je število goved padlo od leta 1900. Resnica pa je, da se število živine silno hitro menjava od leta do leta pod vplivom splošne cene živine, letine in živinske bolezni. Tudi bo mogoče samo s pogostim štetjem pokazati, koliko pomaga pospeševanje živinoreje. Taka štetja naj bi izvedle dežele v zvezi s kmetijskimi organizacijami. — Poslanec Povše je predlagal, da naj ustanovi država tovarno za umetna gnojila, da reši kupce iz rok židovskih oderuških fabrikantov.

Gospodarski del.

Motorji in kmetijski stroji.

Konec.

Ko se stroj neha rabiti, treba ga je takoj dobro očediti in vse dele skrbno pregledati. Če se opazi kak nedostatek, treba ga je takoj popraviti. Posebno je paziti, da so vsi vijaki zadosti pritrjeni in če so omajani, naj se pritrjujejo. Če so vijaki odnehali, se del stroja premika, kar lahko povzroči veliko škodo. Vsako, tudi majhno poškodbo, je treba pri stroju takoj popraviti. S poškodovanim strojem je nevarno delati, ker se lahko stroj sam znatno poškoduje, a nevarnost je tudi za človeško življenje, ker se zna zgoditi, da se poškodovani del odtrga in

odleti. Zato naj se vsak poškodovani del takoj popravi. Če pa se ne da popraviti, naj se naroči nov del v tovarni, kjer je bil stroj narejen. Vse večje in reele tovarne imajo v zalogi vsak del stroja, ki je zaznamovan s številkami in črkami in se lahko naroči kar po teh znakih. Priporoča se stroje kupovati le pri zanesljivih tovarnah. Slab stroj je veden davek, zahteva vedna popravila in provzroča pri delu obilo zamudo časa. Tudi je veliko ležee na tem, da so stroji dobro montirani. Tečajji morajo biti iz dveh delov tako prirejeni, da se lahko z vijaki pritrdijo. Železo naj bo kolikor mogoče kovano ali vsaj lito kovano železo, stroji iz sirovega litega železa so zelo težki in slabi. Sirovo lito železo se kajrabo ubije in se posebno v mrazu rado prelomi.

Pri mlatilnicah je paziti, da so zobje dobro pritrdjeni. Omajani zobje so za stroj in za človeško življenje nevarni. En omajan zob lahko napravi veliko škodo na stroju, kar je ob času mlatve zelo občutno, ker v nujnem delu za delj časa obstane. Zobje v bobnu morajo biti v vsaj en *cm* debelem železu pritrdjeni z dvema maternicama. Bobni iz pločevine, v kateri so pritrdjeni zobje, so posebno pri motornski gonilni sili prav slabi in nevarni. Zob, pritrdjen v pločevino, zelo rad odneha in se omaje, ker ga ni mogoče zadosti trpežno pritrditi. Luknja, v katero se vtakne zob, mora biti vsaj en *cm* globoka, da zob dobro stoji in potem se mora pritrditi še z dvema maternicama. Le tako pritrdeni zobje so zanesljivi, v pločevini pa je luknja za zob preslaba.

Svetle dele pri stroju je treba namazati, da ne zarjavijo. Maža za to je priprosta, en *kg* čistega (nesoljenega) loja se zmeša in pregmete z dvema *kg* navadne krede, kakršno rabijo mizarji, in da se lažje maže, se še primeša nekoliko terpetina. Tako prirejena maža je prav dobra za svetle dele stroja.

Shramba za stroje mora biti suha in prezračljiva. V ta namen naj ima shramba več mrežastih oken spodaj pri tleh in zgoraj pri stropu. Na ta način se shramba dobro zrači in ostane suha. V zaduhlih in vlažnih shrambah stroji veliko trpijo, železo rjavi, les pa trohni. Vsak stroj naj ima svoj prostor in ako je le mogoče, naj bo tako postavljen, da se lahko okoli stroja hodi, da ga je lažje pregledati in v slučaju potrebe popraviti. V vsaki shrambi naj bo pripravljena potrebna oljnata barva, da se odrgnjeni stroji takoj pobarvajo; potrebni ključji za vijake naj visijo na odločenem prostoru na vidnem kraju stene; potrebno orodje, kakor kladiva, klešče, ključarski primeži i. t. d., naj bo vedno pripravljeno. Vrata v shrambo naj bodo zadosti velika za vsak stroj. Napravijo naj se tudi velika okna, da bo v shrambi zadosti svetlobe, da se stroji lažje na svetlem ogledajo.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu oktobru 1911 je 336 strank vložilo 153.934 K 73 vin. 221 strank je dvignilo 122.332 kron 30 vin. 17 strankam se je izplačalo posojil 68.350 K. Stanje hranilnih vlog 5.073.357 K 76 vin. Stanje hipot. posojil 3.258.741 K 88 vin. Op. n. k. posojil 462.467 kron 73 vin. Denarni promet 506.893 K 15 v.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu oktobru 1911 je 204 strank vložilo 112.348 K 39 vin., 196 strank dvignilo 86.284 K 84 vin. 11 strankam se je izplačalo posojil 40.638 K — vin. Denarni promet 524.076 K 92 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu oktobru 1911 je 166 strank vložilo 44.827 K 49 vin., 172 strank dvignilo 54.459 K 82 vin. 1 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 1.600 K. Stanje hranilnih vlog 2.65.126 K 85 v. Stanje hipotečnih posojil 1.606.930 K 73 vin. Denarni promet 205.183 K 24 vin.

DOPISI.

Predoslje. Pravzaprav gre naše življenje mirno naprej, ne da bi se zgodilo kaj posebnega, o čemur bi morali poročati v časniku. Ker smo pa od letošnjega poletja, ko smo imeli občinske volitve, navajeni, da smo bili večkrat v „Gorenjcu“, zato nam bi bilo sedaj dolgčas, ako bi nas ta list zapustil. Ampak ena izprememba je vendar. Prej so nas v „Gorenjcu“ naši liberalci napadali, sedaj bi pa mi njim lahko opravičeno kaj rekli, ako bi bili maševanja željni. Ker pa nismo taki, zato bomo samo prav mirno stavili par vprašanj. V občinski pisarni je razpoložen proračun za pr. l. Oče Pavovec, učitelj Luznar, Jaka in drugi, ki ste vodili liberalce v boj proti našim možem, pojdite pogledat, koliko občinskega denarja se namerava zapraviti in koliko novih doklad se namerava naložiti. Niti en vinar! Na shodu pri „Slapi“ ste kričali, da bodo naši pristaši naložili

novi „Ljudski dom“ v Predosljih na rame davko-plačevalcev, da bodo zvišali doklade in še mnogo drugih laži. Ali je sedaj kaj sram vas, ki ste verjeli tem lažem in šli na volišče za liberalce in rdeče kandidate, n. d. katerimi je bil eden, ki se je sam pohvalil, da je bil daleč po svetu, ko je „študiral“. Oče Pavovec, takemu pa niste obrnili hrbta? Toliko o tem, kar je bilo. O tem, kar naj bo, želimo samo, da bi vsi pametni in treznomisleči možje delali skupno za blagor naše občine.

Is Tržiča. Župnijska cerkev se prenavlja že par mesecev. Ornamentalno slikarstvo izvršuje ljubljanski slikar g. Petek, stare Laierjeve slike v presbiteriju popravlja kranjski cerkveni slikar Brađaška. Umetni steklar g. Maks Tušek je postavil te dni šest umetniško slikanih oken v cerkvi in 2 s kipom sv. Frančiška in prečistega Srca Marijinega v kapelici. Zadnji dve okni sta bili razstavljeni v Ljubljani in vzbujali občno pozornost. Kritiki v „Slovincu“ se je zelo laskavo izrazil o delu in toplo priporočil mladega slovenskega umetnika, ki ima svojo delavnico v Ljubljani na Sv. Petra nasipu. — Občinske volitve za trg se vrše prihodnjo nedeljo 19. t. m. Z napetostjo se pričakuje povsod, kakšen bo izid.

Is Puštal pri Škofiji Loki. Kapelice križvega pota na Hribcu so se pretečeno poletje temeljito popravile. Zdaj, ko so tudi slike popravljene, napravljajo kapelice dober vtis. — Glavnikarjem v Puštalu se je pretečeno leto prav slabo godilo. V Puštalu se že od nekdaj izdelujejo glavniki, a obrt vedno bolj propada, posebno slabo je bilo pa to leto, ker radi boleznij na parkljih ni bilo mogoče dobiti rogov. — Glavnikarsko obrt zamore rešiti le zadruga in državna pomoč. Oboje bi že imeli, ko bi imeli le nekoliko smisla za skupno delo. A kaj! Ko je pred par leti poslala „Gospodarska Zveza“ izvedenca, da bi nas zedinil, je župan Dagarin najbolj nasprotoval zadrugi. Zakaj? Ko bi nam država preskrbela stroje, bi Luki odpadlo par krajcarjev, ki mu jih mi glavnikarji damo, ker na njegovem stroju žagamo rogove. Pri zadnjih volitvah so nekateri kratkovidežji vpili: „Če Luka ne bo župan, ves Puštal propade,“ jaz pa pravim: Največja nesreča za Puštal je župan Dagarin, ko bi njega ne bilo, bi že zdavnaj imeli glavnikarsko zadrugo in državno pomoč, tako je pa on cokiija, ki ovira vsak napredek.

Is loške okolice. (Klerikalni zmaj, v nevarnosti si!) Dolgo časa že strašiš po Slovenskem! Vsi poizkusi liberalcev, da bi te ubili, so bili dozdaj brezuspešni, vsakega si oklal ali z repom ubil, kdor se ti je približal. A zdaj se ti bliža zadnja ura. Rojen je junak, dolgo časa napovedovan od šembilij v liberalnih listih, ki bo zmaju glavo stiri. Puštal je pa tista srečna vas, kjer je zagledal ta rešitelj liberalizma luč sveta, in tam ima tudi svoj prestol v Marjančnikovi žganjarni. Župan Luka Dagarin, najnovejši sotrudnik pri liberalnih listih in sloveč lovec, kateremu vse pade — kar zadene, še bolj znan po svojem klanjanju in po svojem sovraštvu do klerikalizma, on je izbran v to, da ubije to grdo in škodljivo pošast — klerikalnega zmaja. — Vsa liberalna vojska je imela shod v znani „štajnkolnovi“ gostilni, predsedoval je dolgi „Motovilo“. Obravnavala se je le ena točka: „Kako uničiti klerikalnega zmaja.“ Za junaka, ki bo zadal zmaju smrtni udarec, se voli soglasno Luka, preizkušeni vojskovodja, on bo vodil napad nanj, ob strani pa bosta Poličar in Žagar. Loški liberalci z „Motovilo“ na čelu gredo tudi vsi v boj. Če prej ne, na dan loških občinskih volitev mora zmaj pasti. Ko bo zver končana, jo bo Otujac ostrigel, mesarjev Matevž iz kože djal, liberalni volilci pa pojedli za golaž. Vozil bo pa ubitega zmaja zmjniški Karlin, ker ima najmočnejšega konja, takega, da lahko vse liberalce iz Loke in okolice pelje, kakor pravi. Nato pa nastopi srečna doba zmagoslavja liberalizma v vsem loškem okraju! — Bomo videli!

Bahnjska Srednja Vas. V torek, 7. t. m., smo imeli pri nas občinske volitve. Udeležba je bila precej velika. Izmed 786 volilcev jih je prišlo voliti 404. Proti pričakovanju nasprotnikov so zmagali vsi kandidati, ki jih je postavila S. L. S., z ogromno večino. Živeli naši odborniki!

Is moženjske občine. Občinska seja dne 3. t. m. je bila bolj mirna, kot je bilo pričakovati za prvo po volitvah Odbornik Pezdjč je zavprašal župana, zakaj sklicava stari odbor. Ta mu je pojasnil takole: „Odgovor imate na občinskih deskah; če vam n. dosti, pa še v volilni pritožbi pri c. kr. dež. vladi v Ljubljani.“ — Moženjskemu podžupau je ušel neki mejklic o odborovi pristanosti. Rad bi ga bil koj utajil, pa ni šlo. — Naklado, ki bi donašala občini 3000 K, smo pokopali. Protinakladarjem smo tako izvili volilni korobač. — Posavski samostojni kmet je v tej seji predlagal naklado na vse pijače, izvzemši judovski špirit; posebno je priporočal naklado na farovško vino. Med odborniki sta bila dva župnika. Ta dva sta navdušeno glsovala za ta predlog ter sta tako na laž postavila prerokbe predlagateljevih tajnikov, ki so jih bili napisali v „Slov. Narod“ in „Slov. Dom“, to je v glasili naše samostojne gostilničarske stranke. Pa predlog je vseeno pogorel.

Is Martinvrha. Naš domačin Franc Štalc je umrl v deželni bolnišnici v Ljubljani. Ljubljanski škrci so mu v „Slov. Domu“ zapeli „libero“ in so ga pohvalili, da je bil „vrl naprednjak“. Ali mu to kaj pomaga, če ga po smrti sovražniki cerkve štejejo med svoje?

Is Moloha. (Molohu se je dal zapeljati.) Naš nadsučitelj Valentin Burnik dela za žive in mrtve za liberalce. Drugače je bilo pred leti, ko je pisal isti Valentin Burnik nekemu župniku to-le: „Trikrat že kompetiral sem za nadsučiteljsko službo na Kranjskem, a vsakikrat sem propal, akoravno sem imel med vsemi prosilci največ študij, najboljša učiteljska spričevala in najugodnejše priporočilo okr. šolskega sveta. Da bi bil neprijatelj naše čistote, spoštovanja vredne duhovščine, da bi razobešal na ledini našega ljudskega šolstva prusko lažiliberalno zastavo, potem bi se mi tudi ne bilo treba opirati na svoja spričevala, lahko bi se bil brez najmanjšega truda in brez sposobnosti vspel do visoke stopnje v učiteljstvu. Hvala Bogu, da se temu liberalnemu Molohu sedanjega časa zapeljati nissem pustil.“ — Prilagam pismo v izvirniku. Pri priliki lahko objavimo še drugi del pisma, ki pove, s kakšnimi sredstvi je značajni Burnik „skušal pozornost višjih šolskih krogov na-se obrniti“, da je prišel do Moloha.

Italijansko-turška vojska. Turški polkovnik Nehet beg je poslal v Carigard to-le poročilo: „Italijanske čete so pomorile veliko ženskih in otrok. Vsa trupla so zvezana z vrvmi. Nesrečni domačini, katerih trupla dobivamo povsod, so bili podavljani kakor koštruni.“ Turčija se je nato pri vladah pritožila zoper malo civilizirane Italijane in njihovo barbarsko klanje. Evropske vlade pa seveda, ker hočejo biti nevtralne, molče. Tudi framazoni se ne ganejo, zaradi enega Ferrerija so pa vsi kričali, ker je bil lopov. — Italijani vedno poročajo le o malih praskah pred Tripolisom. V resnici pa ima italijanska vojska, ki stoji pod mestnim obzidjem, prestajati hude napade od Turkov dannadan. Padlo je Italijanov 2000 mož. Veliko jih pobirata tudi kolera in legar. Vlada pošilja vedno nove čete čez morje, tako da je v Tripolisu zbranih Italijanov približno 35.000 mož. Poklicani so tudi iz inozemstva domov mežje, da jih uvrščajo v vojsko. — Zadržno nedeljo je italijanski kralj proglasil, da je Tripolitacija že italijanska zemlja. Veliko krohota in napravil ta proglas po vsem svetu, ker se je izvršil ravno v trenutku, ko so Turki najbolj tiščali Italijane v morje. V Rimu se je pa gospodom zopet pokadilo, da se jim svet smeja, ko imajo vender resen namen. Kot veleizdaj lce bodo lahko poklali vse domačine, ki bi se jim v osvovjenih mestih še kaj upirali.

17 50—40

ki hoče pospeševati kožno nego, ki hoče izgubiti pege, ter doseči nežno mehko kožo in bel teint, se umiva le z

Stockenford liliijno mlečno milo
(smanka Stockenford)

tvrdke Bergmann & Co.,
Tešin ob Labi. Komad po
80 v se dobi v vseh lekarnah,
drogerijah in trgovinah s
parfomom i. t. d.

Dama

Novičar.

Občinske volitve v Kranju se bodo vršile dne 23. novembra t. l.

Denarni zavodi v Kranju. Kar naredo liberalci, se seveda vse dobro, lepo in koristno, posebno še, če nese! Nesramen je, kdor tega ne verjame. — V Kranju je že dolgo vrsto let obstojala in tudi vspevala „Mestna hranilnica“. Po njenih dobičkih je začelo skominati nesebične liberalce. In ustanovili so „prepotrebno“ (za njih možnjiček) „Kreditno društvo“. Prav nič nesramno ni bilo, da so bili gospodje upravni svetniki hkrati pri obeh zavodih. Poskrbeli so, da „Mestne hranilnice“ niso zadušile prevelike hranilne vloge, zato so založili svoj mlin — „Kreditno društvo“. Da bi ne bilo kdaj suše, so te vložke za večne čase sebi vinkulirali. Tako so med drugim poskrbeli, da je neki „mežnar“ ves Majdičev denar znosil v „Kreditno“ in vse ustanove so ti gospodje ondi „pupilarno varno“ naložili, seveda iz prevelike skrbi za „Mestno hranilnico“. — Sčasoma smo se tudi mi zbrihali in za naše ljudi ustanovili naš zavod. Prav, če bi mi bili liberalci! Tako so pa vsemogočni gospod Ciril v ponedeljek na shodu klical grom in strelo na tega „škodljivca“ mesta. Meščani so prepričani, da je bilo to le agitacijsko sredstvo, pa še precej skrhano. Kdo ne ve, da gosp. Ciril hoče imeti žago in malin — „Mestno“ in „Kreditno“? Zato se tako žene!

Osebnost Stalnim zapriseženim sodniškim izvedencem za stroje in st. ojne naprave je imenovalo c. kr. deželno sodišče inženirja Vladimirja Remeca, ravnatelja zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani.

Ljubljanski „Oral“. Dne 18. t. m. bo pet let, odkar se je ustanovila ta prva naša telovadna mladeniška organizacija, ki šteje danes že 160 odsekov z nad 5000 člani.

V „Čitalnici“ v Kranju bo nočoj predaval znani svobodomislec L. Lotrič o šoli. Njegovo načelo je, da mora Bog iz šole ven. Pripomnimo le, da „Čitalnica“, ki najema tako verne predavatelje, podpira občinski odbor z denarjem vseh davkoplačevalcev.

Kavalir dr. Tavčar se je neusmiljeno blumiral. V „Narodu“ je objavil članek, da je deželni odbornik dr. Lampe zaradi cestnega zakona nalagal celo vlado in da mu je zato „v drzno in brezsravno njegovo posvečeno čelo vžgan žig, da je uradno lagal in skušal celo oslepariti najvišjo državno oblast“. Sedaj se je pa dokazalo, da je dotični akt na vlado deželni odbornik dr. Tavčar sam videl in potrdil.

Skleniti — pa izpolniti sta dve reči. Mestni očetje v Kranju so sklepali in menda že pred dobrim letom sklenili, da se pot iz kolodvora v mesto ponoči razsvetli. Če se luna ne zavzame za to pot, ostane tema, kakor bi bile v glavah naših prosvetljenih očancev —! Pa ne, da bi se naši ljubeznivi odborniki ravnali po Gaštejski tabli, kjer stoji koklja — ali kazen.

„Agro-Merkur“ pred sodiščem. V Ljubljani se vrši razprava o falitni liberalni Gospodarski zvezi „Agro-Merkur“. Kar smo slišali o obravnavi pri „Glavni posojilnici“, prav nič ne zaostaja za tem, kar se je godilo pri „Agro-Merkuru“. Ko bo obravnava končana, bomo izpregovorili več o tem in dokazali, kako se gospodari v imenu — svobode in discipline.

Kmečko pisarno je ustanovilo vodstvo narodno-napredne stranke v Ljubljani. Presmešno! Kateri kmet je li tako neumen, da bi se za en groš dal vjeti v to liberalno kletko? Narodno-napredna stranka je stranka presitih mestnih lahkoživcev in najhujša sovražnica kmeta in delavnega ljudstva.

Protostiramo proti temu, da je 8. t. m. „Grazer Tagblatt“ izrabljaj naš članek „Politična justica“ in navajal vodo na nemški milin, češ, da so nemški sodniki v slovenskih deželah izgled nestrankarstva in pravičnosti in da si nikakor ne želimo, da bi bili nemški sodniki v mešanih (to je večinoma slovenskih) krajih nadomeščeni s Slovenci. V našem članku ničesar ne stoji o nemških sodnikih. Rečemo pa danes to-le: Ker ni nihče rad po krivem obsojen, pač želimo, da bi bili vsi sodniki izgled nestrankarstva in pravičnosti, toda v slovenskih krajih naj bodo slovenski, v nemških pa nemški sodniki. Ako se nemški sodniki vrivajo v slovensko ozemlje, kaže to že dovolj strankarstva in krivičnosti, zato obstoja nevarnost, da strankarski subjektivni nazori nemških sodnikov istotako lahko dobe duška v justici, kakor pri hiper-liberalnih slovenskih sodnikih. Vsi sodniki naj imajo zavest, da jih bo enkrat sodil Bog.

Občinske volitve na Kranjskem. Mladoletni davkoplačevalci ne smejo priti v volilni imenik. Če so bili pa vpisani in ne pravočasno izreklamirani, smejo voliti, in sicer, če bivajo v občini, osebno, sicer pa po pooblaščenju, ki pa ni treba, da bi bil ravno varuh. — Za slučaj, da ima omožena ženska, bivajoča v tuji občini, volilno pravico, je glede izvrševanja te pravice zakon nejasen. Gotovo je, da lahko zanj brez pooblastila osebno gre volit mož. Če se voli s pooblastilom, naj se podpišeta mož in žena, in to utegne veljati. — Kadar je mož zaradi kakega delikta nezmožen, izvrševati volilno pravico za ženo, sme žena kakega drugega moškega pooblastiti, da zanjo voli. — Volilni imenik, kadar je javno razporežen, sme vsakdo prepisati, tudi nevolilec.

Zlata poroka. Zadnje nedeljo sta v rožni-venski cerkvi v Kranju bolj na tihem obhajala zlato poroko gospod Valentin Levičnik, c. kr. finančni svetnik v pok., in gospa soproga Marija Levičnik, roj. Fohn. Sv. mašo je imel sin, gosp. profesor dr. Alfonz Levičnik iz Ljubljane. Jubilantoma čestitamo in želimo še mnogo let.

Luč se je preselila. Upokojeni učitelj Gross se je naveličal prižigati luč v Goričah in se je preselil v Begunje. Domačinom se je tako prikupil, da ga nihče ni hotel peljati, ampak si je moral iskati voznika v tuji župniji. Ljudje so se odahnili. Okusili so dovolj, kaj je liberalna mora.

Shodi na Kranjskem. V nedeljo je bil velik shod v Št. Rupertu, kjer sta poročala poslanec Hladnik in deželni odbornik dr. Lampe, ki je obljubil sodni dan za liberalce zaradi „zapravljenih“ desetih milijonov. Poslanec Jarc je imel pa tri shode: v Toplicah, Valtj Vasih in Dol. Sušicah.

Za železnico Polzela-Motnik-Kamnik so hudi boji na Dunaju. Upamo, da naši poslanci ne bodo pozabili na lepo Gorenjsko.

iz Radovljice. Amerikanski liberalni list „Glas Naroda“ je prinesel te dni vest, da je bila v Radovljici občinska volitev in da je „dosedanjemu sladkemu županu, kakor tudi njegovim pristašem že odklenkalo“. — Ta je pa dobra!

V „Narodnem Domu“ v Ljubljani imajo socialni demokratje plesne vaje. V razglasu se nanašnja, da se bode ondi poučevalo vse znanja vredne plesne, od navadnega do najmodernejšega. Čudno, da se jim še ljubi pri sedanjih draginjah! Tak šport je pač le za kapitaliste!

Cerkov sv. Neže v Kovorski župniji se zaradi slabega terena polagoma bliža podrtju.

Oseba vest. Namestništvo na Štajerskem je imenovalo namestniškega kanclista g. Franca Roša iz Kranja c. kr. okrajnim tajnikom v Celju.

Velika seja. V Radovljici je zborovalo 24. oktobra v Kunsteljnovem salonu pod vodstvom dež. uradnikov vseh pet občin, ki imajo z Radovljico skupni vodovod. Določili so način pri-spevanja za istega.

Pe mošenjski občini je po viharnih volitvah zopet zavladal mir. Občino vlada še stari odbor, ki je imel 3. novembra na Brezju sejo.

Ločitve mošenjske občine. Znano je, da se velika občina Mošnje, zopet razdeli v občine Ljubno, Mošnje in Leše, iz katerih je bila nastala. Novo pri tem je, da hoče odpasti tudi Dvorska vas k Begunjam, kamor je vžupljena in vsolana. Pametno!

Obetu Moškoni z Brezlj se na njegovo javno vprašanje prijazno odgovarja, da je izobraževalno društvo v izobraževalno svrhu potovalo čisto na lastne stroške v Postojnsko jamo. Kaj, če bi očeta kdo vprašal, na čigave stroške romajo iz svoje še v sosednje gostilne. J. Romar.

Breški volikan. Voznik Griben se silno huduje na „Narod“ in „Slovenski dom“, ker imenujeta malega Henrika za največjega agitatorja, ko vendar le njemu pripada ta čast. Zaklel se je, da majhnih ljudi ne bo več vozil. Tako priča tisti, ki je ribe streljal in ustrelil „Jutro“.

Florijan Pohar se v „Narodu“ pritožuje, zakaj se je v zapjniku občinske seje mošenjskega odbora z dne 30. novembra 1910 po zaslugi njegovega somišljenika Josipa Ambrožiča, takratnega zapisničarja, njegovo častito ime pri odobravanju žgajarske naklade izpustilo.

Most čez Savo v Kranju. Ta most je bil zadnji čas baje potlakani; ne ve se pa zdaj, če s kamenjem, ali blatom. Celo po obstranskih ho-diščih leži blata na debelo. Poklicani faktorji sistema dajejo javno izpričevalo zanikernosti.

„Društvo vrtnarjev in prijateljev vrtov“ do-bimo v kratkem! Ta korak ni brez pomena. Vrt-narstvo je ravno tako potrebno, kakor poljedel-stvo. Pri nas je vrtnarstvo precej dobro razvito, ni pa nikakor na tisti stopinji, na kateri bi moralo biti. Kje je vzrok? Vsi naši prijatelji vrt-narstva delajo posamezno. Posameznik je slab, v slogi je moč! Na razpolago so nam bistrre glave in pridne roke naših Slovencev in Slovenk. Treba se je združiti! Društvu vrtnarjev in prijateljev vrtov bode naloga, postaviti slovensko vrt-narstvo na tako stopnjo, kakor stoji slovensko poljedelstvo, za katero se lahko reče, da je uzorno. Prijave in drugo sprejema do prvega občnega zbora novega društva Franc Globočnik, Goik v Kranju, ki daje tudi drage volje tozadevna po-jasni a.

* * *

Novi kardinali. V prihodnjem javnem kon-zistoriju, ki bo 30. novembra, bo imenovanih več kardinalov, med njimi dunajski nadškof dr. Nagl in olomuški nadškof dr. Bauer.

Kepole na avtomobilu so začeli napravljati katoličani na Angleškem. Misijonar se pripelje s svojo lično opravljeno kapelico v vas, ki nima katoliške cerkve, in ima ondi mašo in pridigo. To vleče ljudi. Posebne uspehe imata znamenita ljudska pridigarja pater Bernard Vaughan in kon-vertit Hugh Benson, ki je sin angleškega nad-škofa v Canterburyu.

SLOVSTVO.

Krščanski vojak. Pouk slovenskim mladeni-čem, ki so poklicani v vojaško službo. Priredil Valentin Rozman, c in kr. vojaški kurat. Ta lepa knjižica, ki je ravnokar izšla in se dobiva v tiskarni sv. Cirila v Mariboru s poštnino vred za 90 vinarjev, je vredna, da jo toplo priporočamo ne le našim vojakom, ampak odraslim mladeničem sploh.

Knjige Družba sv. Mohorja. Zopet veselil po-zdravljamo Mohorjeve knjige. K letošnjim knji-gam pripomnimo: Molitvenik je na zunaj ljubeč, otroci ga z veseljem srcem pozdravljajo, vsebina pa žalibog ni mnogo vredna; še molitvic za spoved in obhajilo ni. V „Koledarju“ nam nikakor ne ugaja slika „sveti večer“ na strani 17., to je bla-zirana, pusta, brezpomembna, moderna. Jurčičev „Deseti brat“ je nevaren dar za ljudstvo. Treznim ljudem bo zoperno, ko bodo čitali, kako se je počasi razvijala ona melanholična ljubezen. „Troje povesti“ bodo raje brali. Seveda se Cankar v njih ne zataji. Kdor pa trpi na boleznih, amerikanizem imenovani, ali kdor sili v mesto, naj le bere prvo povest. Škoda, da ni več verskih, nadnaravnih idej v povesti. V drugi povesti pa je pisatelj iz-vrstno zadel obnašanje kmetov - pijancev proti go-rečemu dušnemu pastirju. „Na Jutrovem“ je zelo zanimivo in živahno pisano. Meškovo „Mladim srcem“ je otročje.

Najnovejše vesti.

V državnem zboru je imel včeraj dr. Šuster-šič znamenit govor v imenu Hrvatsko-sloven-skega kluba. Rekel je: Jugoslovanske dežele so glavna moč Avstrije, ker leže ob Adriji. Tu se bo odločila usoda monarhije, če se Italija obrne proti Albaniji. Dunaj pa Jugoslovane odtuja-je. To ministrstvo ne uživa trohice našega zaupanja,

ker noče biti objektivno. Nemci tlačijo vse ne-nemške narode. Lahko nekaj doživimo. Brez nas ne bo šlo! Za nami stoje v neomajljivi zvestobi naša ljudstva. Mi se ne bojimo!“ — Celo „Narod“ je priznal, da je bil Šusteršičev govor spretna replika na izvajanja ministrskega predsednika.

Ministrski predsednik je zavrnil očitaje, da bi bil Hohenburger prevzel ministrstvo pod posebnimi pogoji. — Koncem seje je poslanec Malik poslanca Hummra v zbornici pretepel s pasjim bičem.

V pododseku za kartelni zakon se je sprejel predlog, da se preide v podrobno razpravo na podlagi izbornega dr. Krekovega načrta za kartelni zakon.

Morilec cesarskega namestnika Potockega, rusinski dijak Sičinski, je včeraj v Stanislavu s pomočjo paznikov pobegnil iz ječe in se od-peljal v avtomobilu.

V Budimpešti se je naredila sprava med vladno stranko in opozicijo.

Nastala je napetost med Nemčijo in An-glijo. P. estolonasiednik je celo v zbornici po-kazal mržnjo proti Angliji, pa ga je oče posvaril.

Grozodejstva Lahov presegajo vse meje. Poroča se, da so Lahi z ženskami in otroci vred v Tripolisu za časa upora poklali 4000 ljudi. Celo laška knežinja Colonna se v listu „Times“ zgraža nad svojimi rojaki.

Italijani nameravajo obstreljevati mesta v Egejskem morju. Velevlasti se gibljejo, da branijo svoje interese.

Na Kitajskem zmagujejo revolucionarji. Mesto Hankau, ki je proglasilo neodvisnost, je bilo požgano. Vičinski podkralj je pobegnil na Japonsko. Cesarske čete prestopajo k vstašem. Vstaši so dobili mesti Fuču in Kanton. V Nan-kingu so hudi boji. Ondotni guverner je umor-jen. Iz Pekinga je ušel mladi cesar s cesarico.

Iz Pekinga je zbežalo četr milijonā pre-bivalcev. V Honkongu re proglašena republika.

Dr. Edvard Globočnik

okrožni zdravnik v Kranju

zdravi v Hlebševi hiši vsak dan od devete ure naprej čez dan. Drugače ga je dobiti v stano-vanju v hiši, kjer je lekarna. 30 8-1

Podružnica PR. DOLENZ
v Kranju
priporoča svojo bogato
zalogo peč. štedilnikov
in brzoparilnikov po
najnižjih cenah

PRODA

se popolnoma še nova oprava za špecerijsko trgovino po zelo nizki cenl. 28 2-2
Več se izve pri upravnistvu „Gorenjca“.

Peter Kobau

sedlar in tapetnik v Kranju

nasproti „vekseljna“

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela, kakor tudi 20 48-30

vozove i. t. d.

Delo se izvršuje točno, trpežno, po solidnih cenah.

Velika izbira bele in črne žime

po jako znanih cenah, kakor tudi

morska trava.

Imam vedno veliko popolnoma izvršene
posteljne oprave
v zalogi od 30 K naprej.